

REDACȚIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Răzbunarea.

În vuetul vieții sbuciumate adeseori auzim țipete de durere adiate de duhul răzbunării.

Acest duh al răzbunării îl aflăm deja pe terenul vag al moralei Testamentului Vechiu: »dinte pentru dinte« și același duh s'a mai menținut pe terenul vag al practicii bisericesti precum transpiră și din ecteniile antiagarene din liturgiile tusești.

Acest duh al răzbunării nu este creștinesc. Mântuitorul Hristos ne învață să iubim și pe cei ce ne urăsc pe noi, iar judecata să o lăsăm lui Dumnezeu. Nu vă răzbunați dar, ci lăsați lui Dumnezeu să vă apere, acesta este sfatul apostolului Pavel (Rom. 12, 19.) Întâlnim pe terenul moral creștinesc o răsplătă dumnezeiască, dar nu vom întâlni răzbunarea personală. În spiritul acestei morale zice Sf. apostol Pavel »*Binecuvântați pre cei ce vă gonesc pre voi binecuvântați și nu blăstămați*«. (Rom. 12, 14) iar sfântul Ioan Gură de aur comemorează acest sfat astfel:

»Binecuvântați pre cei ce vă alungă pre voi«. N'a zis: »să nu vă purtați cu răutate, sau să vă răzbunați«, ci a cerut ceva mai mult decât acestea. A nu fi cu răutate, sau a nu căuta răzbunare asupra altuia, de sigur că este faptul unui filosof, — însă a binecuvânta pre cei ce ne alungă este faptul unui înger. Și după ce spune »binecuvântați« a adaus imediat »și nu blăstămați«, adică să nu facem și noi ca dânșii; să nu facem aceasta din urmă, ci numai pe cea dintâi, fiindcă cei ce ne alungă pre noi, sunt pricinuitori ai plăței ce ni-se va da. Dacă tu priveghezi, pe lângă plata ce o vei avea, îți vei procura și o altă plată. Acela îți va procura plată prin faptul că te persecută, iară tu îți vei procura plată și pentru binecuvântarea lui, în loc de blăstăm, căci prin aceasta tu ai dat dovada cea mai mare de dragoste cătră Hristos. După cum cel ce blastămă pe persecutoriu arată că nu se bucură mult suferind persecuțiunile pentru Hristos, tot așa și cel ce binecuvintează pe cel ce-l prigonește, dă dovadă de o mare dragoste cătră Hristos. Deci, tu să

nu-l defaimi, ca nu cumva tocmai el, persecutorul tău, să culeagă plata cea mai mare; ba încă și pe dânșul îl vei învăța, că faptul acesta este al bunei tale voinți, iară nu silit; că este fapt de sarbătoare și veselie, iară nici de cum de întristare. De aceia și Hristos zicea: »Bucurați-vă când vă vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mîndind pentru mine« (Math. 5, 11). De aceia și apostolii se întorceau bucurându-se, nu numai că au auzit rele, ci că au fost și bătuți. Dară împreună cu aceasta tu vei mai câștiga și altceva nu mic, aceea adică că vei pune în uimire pe persecutorii tăi, și prin fapte îi vei învăța și pe dânșii, că tu călătorești spre o altă viață. Când ei te vor vedea bucurându-te și săltând pentru că suferi rele, vor cunoaște lămurit prin fapte, că tu ai mai mari speranțe, decât de cele prezente; pe când dacă nu faci așa, ci plângi și te bocești, de unde vor putea ei cunoaște că tu aștepti o altă viață? Pe lângă aceasta îi vei mai reuși și în altceva; adică că dacă te vor vedea că tu nu te întristezi de persecuțiunile și batjocurile lor, ba încă îi și binecuvintezi, apoi vor înceta de a te mai alungă.

Privește deci, câte bunuri se nasc de aici: și tu ai o plată mai mare, dară și ispita este mai mică; și acela se va lăpăda de a te mai prigoni, și Dumnezeu se va proslăvi, iară filosofia ta va fi o învățătură cătră esvesie pentru acel rătăcit. De aceia el ni-a poruncit de a răsplăți cu bine, nu numai pe cei ce ne batjocuresc, ci și pe cei ce ne prigonesc, și prin fapte ne obijduesc. Aici el ni-a poruncit de a binecuvânta; — mai departe însă, ne sfătuiește de a le face bine chiar și cu faptele.

Când exegetice fixăm acest duh de seninătate creștinescă, milităm pentru practica lui în biserică în zilele ispitelor de astăzi. Tot rostul vieții noastre să fie îndreptat spre îndeplinirea datorițelor și curățenia sufletului, să căutăm a ne mântui sufletele noastre, iar sufletele cele ce ne urăsc pe noi să le lăsăm în judecata lui Dumnezeu. Răzbunarea este fatul necredinței în prevedința divină.

Metodul fonomimic.

În literatura noastră didactică apar destul de rar îndrumări și cărți cari ne arată metode și calea pe care ajungem mai ușor la învățarea scrisului și a cetitului, așa că trebuie să ne bucurăm când primim ori ce carte de îndrumări*). O astfel de carte e și: *Metodul Fonomimic aplicat la învățarea cetitului și scrisului românesc*; călăuză practică pentru a ușura învățarea cetitului și scrisului din clasa I, și un studiu asupra metodelor folosite până acum în instrucție de Gheorghe B. Boeriu și Gheorghe Codrea, învățători. (Preț 2 cor. Se poate căpăta la autori în Viștea-de-Jos (Alsóvist).

Cartea cuprinde 2 părți I *Partea teoretică* în care are o reprivire istorică a învățării cetitului și scrisului, o critică a metodelor scriptolegic și apoi explică metoda fonomimic arătând avantajile acestui metod. II. *Partea practică* tratează cetitul separat și scrisul separat, împărțind materialul pe un interval de 8 săptămâni.

În unul din numerile viitoare vom da o apreciere a acestui metod care se folosește și în unele școli din dieceza noastră. În cele următoare reproducem o parte care explică esența acestui metod:

„Metodul fonomimic părăsește cu totul procedura analitică ca punct de plecare și înaintează în mers sintetic; ca bază ori mai bine zis ca punct de plecare în învățământ pune — foarte corect — sunetele; imitând sunetele din natură, sunete de oameni și de animale, dă cea mai bună îngrijire intuiției puternice, appercepției sigure și pronunțării cât mai curate a sunetelor; cu ajutorul gesturilor mimice face sunetele mai sensibile și mai intuitive și totdeauna ușurează încopcierea aceloră în silabe și cuvinte (cetirea); sunetul stă totdeauna în oarecare nex cauzal, nu numai cu mimica, ci și cu semnul sunetului, cu litera și astfel între noțiunea sunetului și a literii se îndeplinește în psihicul elevului o asociație logică, care ajută apoi cât se poate mai bine atât întipărirea durabilă, cât și reproducerea împrumutată a acestor noțiuni; din sunete și litere formează apoi în mod sintetic cuvintele și astfel pregătește și ușurează totodată și analiza, prin care elevul se pregătește pentru scriere.

Aceasta ar fi definiția și caracterizarea scurtă, dar completă a metodelor fonomimic, care cuprinde și exprimă esența aceluia și ne pune în evidență totodată și deosebirea dintre el și metodele de până aci. După metoda fonomimic exercițiile de cetire în cele dintâi 6—8 săptămâni se fac cu totul independent de exercițiile de scriere.

E un adevăr recunoscut și de metodiștii de până acum, că simțul vederii, auzului și facultatea vorbirii la copilul, care trece pragul școlii în etatea de 6 ani, sunt cu mult mai bine dezvoltate decât deprinderea mâinii. În urma acesteia, la învățarea cetitului elevul poate progresa mult mai repede, decât la învățarea scrisului. Și apoi e lucru știut și recunoscut de toți aceia, că pentru copil învățarea cetitului formează o greutate, iar învățarea scrisului e pentru el o a doua greutate, tot așa de mare.

*) Îndrumări apar în bună revistă a Dlui Dr. Petru Span *Vatra Școlară*, pe care o recomandăm călduros învățătorilor noștri.

De ce să împreunăm dară dela început aceste două greutăți și să formăm puterile spirituale ale elevului să lupte cu amândouă deodată?

Metodul cel nou și despărțește la început aceste două greutăți. Învățarea cetitului merge la început cu totul independent de învățarea scrisului și numai după ce elevii cetesc deja cu semne și litere tipărite, începe scrierea în adevăratul înțeles al cuvântului.

1. *Cetirea*. În timp relativ scurt, li-se fac cunoscute elevilor mai întâiu vocalele și apoi consonantele, împărțite în mai multe grupuri. Appercepția acestora n'o facem ca și până acum scoțând singuraticile sunete din vorbire și cuvinte prin analiză, ci le appercepem ca elemente de sine stătătoare ale limbei, imitând sunete corespunzătoare din natură, în legătură cu o poveste scurtă, luată din lumea sufletească a elevului și însoțind fiecare sunet cu o mișcare a mâinii, ori a altui membru a corpului, — cu un gest mimic corespunzător, cu ajutorul căruia oricând și cu cea mare ușurință putem chema la conștiință, putem face să se nască — așa zicând — pe buzele elevului sunetul corespunzător.

Îndată după appercepția fie-cărui sunet, facem cunoscută și forma tipărită a literii corespunzătoare. Intuiția literilor tipărite n'o facem în felul de până acum, construind litera în mod genetic, din părțile ei constitutive, ci forma ei întreagă, așa cum e, o aducem în asemănare cu obiectul, ori cu gestul mimic de care am legat și appercepția sunetului, stabilind astfel între amândouă o legătură cât mai strânsă, pe baza înrudirii interne, ori a nexului cauzal ce există între ele.

Noțiunea sunetului și a literii tipărite se imprimă astfel în memoria elevului deodată cu gestul mimic. Reproducerea sunetelor cunoscute deja, se îndeplinește foarte ușor cu ajutorul gesturilor mimice, pentru că gestul mimic, sunetul și litera corespunzătoare, pe baza înrudirii ce există între ele au înțeles în asociație logică și toate trei la oaltă formează în lumea psihică a elevului o idee complexă, astfel că făcând un gest, îndată și vedem născându-se — așa zicând — pe buzele elevului sunetul corespunzător și iarăși — arătând elevului o literă, numai decât îl vedem făcând un gest și totdeauna pe buzele lui se și ivește sunetul corespunzător literii văzute.

Fiecare sunet își are mimica sa corespunzătoare și astfel în timp relativ scurt elevul învață în mod cel mai ușor și firesc să cunoască toate vocalele și consonantele împreună cu semnele lor tipărite. Și fiindcă la câștigarea noțiunilor sunetelor și a literilor, pe lângă simțul auzului și al vederii, a conlucrat și mișcarea corpului, activitatea muschilor, aceste noțiuni vor fi cu atât mai trainice, mai sigure și mai vioace cu cât mai multe senzuri au conlucrat la câștigarea lor. Făcând appercepția în felul acesta, elevul vede așa zicând născându-se cu sunetul deodată și chipul lui, litera.

Ca exerciții pentru a cimentă asociația dintre sunet, mimică și litera tipărită corespunzător ne folosim de următoarele: 1. *Învățătorul face gestul și rostește sunetul corespunzător deodată cu elevii.* 2. *Întreabă numai, și elevii făcând gestul, pronunță și sunetul corespunzător.* 3. *Învățătorul face numai gestul și elevii îl imitează, pronunțând totdeauna și sunetul.* 4. *Învățătorul arată o literă tipărită și elevii pronunță sunetul însoțit de gestul mimic corespunzător și.* 5. *Învățătorul pronunță sunetul, iar elevii imitează pronunțarea însoțită și de mimica corespunzătoare.*

După ce am făcut appercepția primului grup de sunete, care cuprinde cele 5 vocale și una dintre con-

sonante, trecem la exercițiile de sinteză, la deprinderi de împreunarea sunetelor în silabe și cuvinte. Acestea sunt apoi adevăratele deprinderi în cetire, cari mai întâi le facem numai cu ajutorul gesturilor mimice, — cetire prin semne, — apoi cu literile mobile și pe urmă la tabelele de cetit. Ca material al deprinderilor de încopciare a sunetelor, ori mai bine zis al deprinderilor de cetit, atât cu gesturi mimice și cu litere mobile, cât și la cetitul de pe tabele luăm: 1. *cuvinte de două sunete, amândouă vocale*; 2. *apoi cuvinte de două sunete, dintre cari cel dintâi e vocală, iar al doilea consonantă*; 3. *și pe urmă cuvinte de două sunete, dintre cari cel dintâi e consonantă și al doilea vocală*“.

(Va urma.)

Emil

sau

Despre educațiune

de

J. J. Rousseau,

tradus de

Ioan Ardelean, inv.

Cartea II.

(Continuare.)

Oameni, *fiți simpatici față de oameni!* Aceasta e prima datorință a noastră față de orice clasă, orice elate și față de orice clasă, care are legături intime cu omenimea. Oare există pentru voi virtute dacă treceți cu vederea iubirea de-apropelului? Iubiți tineretul, protejați jocurile și petrecerile lor izvorite din nevinovatul imbold. Care dintre voi nu dorește uneori se trăiască în acel period fericit, când în jurul buzelor joacă surisul vecinic și când sânul este pătruns de liniște sufletească? Pentruce a-ți lipsi aceste ființe nevinovate de aceste plăceri de altcum destul de scurte? Pentruce voiți ale ingreună cu năcaz anii primi ai vieții lor, cari de altcum trec așa de repede, și cari chiar așa de puțin se pot rechema spre bucuria voastră și a copiilor vostri. Părinți sunteți voi în stare a stabili minutul acela, când neindurata moarte răpește cu sine copilașii vostri? Nu vă cauzați neliniște sufletească prin aceea, că răpiți puținele minute delă dansii, cu cari i-a inzestrat natura. Îndată-ce sunt în stare a simți bucuria existenței lor, se insistați mai mult ca să se poată bucura de dansa și dacă D-zeu îi va chema la sine, să nu moară înainte de-a fi gustat aceasta viață.

Știu, că asupra mea vor cădea ca potopul păreri contrare! Deja aud vocea apostolilor falși strigând contra mea foc și apă, acelor sofști, cari voiesc să ne desbrace total de originalitatea noastră; cari neluând în nici o socotință prezentul, fără obosală aleargă după un viitor (care cu atât se, desparte mai mult de ei, cu cât aleargă mai cu nădejde după dansul), și care prin faptul, că voiește a-ne transpune acolo, unde nu suntem, și totodată ne conduce acolo, unde nu vom fi nici odată.

Îmi reflectează poate cu teza, că acesta e timpul cel mai acomodat pentru a combate aplecările rele ale omului. „În etatea copilăriei — așa zic — simțim mai puțin durerile noastre, deoarece chiar atunci trebuiesc acelea potențate, ca în timpul matur să poată fi suportate mai ușor“. Dar cine vă spune vouă, că asupra acestor dispozițiuni aveți deplină libertate, prin cari ingrămădiți mintea de altcum slabă a copiilor, cari servesc nu atât stricăciunii, ci mai mult binelui acelora? Cine ia asupra sa răspunderea, că prin chinuirea fragedei tinerețe vor fi scutiți ulterior de orice neplăcere? Pentruce îi împiedecați cu tot felul de greutăți, dacă nu sunteți siguri, că aceste năcazuri vor micșora greutățile viitorului? Și în ce mod puteți documenta, că acele aplecări rele, pe cari așazicănd voiți să-le năbușiți, nu sunt produsele muncii voastre incorecte, ci ale naturii? Sunt netrebnice îngrijorările acelea, cari fac prezentul cuiva intolerabil în butul unei speranțe dubioase, care cândva îl va face fericit. Acești filozofi falși de altcum confundă sburdălnicia cu libertatea, adică pe acei băieți pe cari îi fericesc cu atari, pe cari îi strică; să-i deprindem ca să știe face deosebire între acești doi!

Pentru-ca să nu alergăm după faufarii bine, să precugetăm ce ne corespunde mai bine poziției noastre. Poziția omului e în ordinea obiectelor, vice-versa a tineretului e în modul de trai al omenimei. Pe om să-l considerăm ca om, pe copil ca copil. A designa locul fiecăruia, a aduce în raport poftele omenesti cu construcția corpului — acesta e tot ce putem să facem spre binele genului omenesc; celelalte nu depind delă noi.

Nimenea nu cunoaște absolut fericirea sau nefericirea. În viață toate sunt combinate; nimenea nu dispune de sentimente curate și abia ne putem susține pe un moment numai în una și aceea dispozițiune. Dispozițiunile sufletești întocmai ca construcția corporală sunt supuse schimbărilor și străformărilor continue. Binele și răul ne e comun tuturor, numai în graduri variate. Cel mai fericit e acel om, carele suferă mai puțin; e de mai compătimit, care are mai puțină distracție; dar *numărul suferințelor e întotdeauna mai mare, decât al plăcerilor* și în privința aceasta nu găsim eșecțiune între oameni. Așadară în aceasta privință fericirea pământescă are mai mult caracter negativ, deoarece trebuie să judecăm după cantitatea mai mică sau mai mare a năcazurilor petrecute.

Orice sentiment chinuitor e nedespărțibil de dorul ca să ne scăpăm cât mai îngrabă de el. Orice pofță condiționează o lipsă și orice lipsă simțită este neplăcută. Prin urmare nefericirea noastră consistă în neproporțiunea poftelor și abilităților noastre. O astfel de ființă, a cărui abilitate ar putea satisface toate poftele sale, ar fi într'adevăr și fără comparațiune fericită,

(Va urma.)

Răspuns la o recenziune.

În Nr. 10 al acestei foi, pseudonimul *e. u.* publică o recenziune asupra cărții mele de religieune „*Istorieare Biblice*”.

În introducerea „foarte de folos pentru înțelegerea situației” — cum zice D-sa, ia cuvânt pe motivul, că criticului oficios îi pot scăpa multe din vedere la cenzurarea manualelor. Drept-cé D-sa, mai infalibil, căruia nimica nu-i poate scăpa din vedere, să și girează de critic *obiectiv, temeinic și binevoitor*, — și cu multă sfătoșală somează pe autor, că să nu fie caprițios „la primirea observărilor” (românește: a primi observările) *intemeiate*.

Studiul serios și criticele obiective le cetesc totdeauna cu plăcere și le primesc — vorba lui *e. u.* — fără capriț. Dar critică pseudonimului *e. u.*, care cu atâta emfază își da aerul de *obiectiv, intemeiat și binevoitor*, e lipsită cu totul de acestea calități. Apoi să nu fie cu supărare, dacă atare critică nu mai că n'o pot primi liniștit, ci trebuie s'o resping, pe d'antregul, așa cât e de lungă.

Să trec la obiect. Din punct de vedere istoric, pseudonimul, din „multele sale observări” — cum zice: la *Pedepsirea păcatului strămoșesc*, revelează și propune credința, că Dumnezeu pentru aceea a pedepsit pe Adam și pe Eva, pentrucă nu și-au recunoscut păcatul și nu s'au rugat de iertare. O așa ortodoxie eu n'o primesc. După a mea credință și învățatură, D-zeu a pedepsit pe Adam și Eva pentru *păcatul neascultării*. Li-a spus chiar înainte, că de vor călca porunca vor fi pedepsiți. În urmare, penitru călcarea poruncii au fost scoși din raiu, iar nu pentrucă nu și-au cerut pardon.

La *Izraelitenii în pustie e. u.* se impedează în faptul, că în istorioară, întâiu e scris că Dumnezeu li-a izvorit apă și numai după aceea e scris că li-a dat hrană. Pare-că ordinea e esențială iar nu fapta din care izvorește credința în bunătatea și în purtarea de grije a lui Dumnezeu. Dar pseudonimul se crede a fi serios și intemeiat. Înclină mai mult pentru pravul aurit decât pentru aurul prăvos.

La *Isus Navi* retace evenimentele celea mai însemnate, cari după părerea D-sale lipsesc din carte. La *Iona* caută nod în papură, ca să poată descoperi un „nonsenz”.

Prin afirmarea că *Prorocul Daniil* ar fi un titlu ce nu corăspunde piesei, pseudonimul se descualifică însuși. Ceice vor ceti piesa cu celea 3 subîmpărțiri vor vedea, că *e. u.* ori că n'a cetit piesa de loc, ori că nu înțelege ce cetește, ori că — în fine — cu observările sale „serioase”, „obiective” și „intemeiate” vrea să și bată joc de adevărul în numele căruia ia cuvântul, ca recenzent *obiectiv și temeinic*.

O contrațicere „izbitoare” — vorba lui rischează *e. u.* în observarea sa asupra *Adausului* și asupra piesei *Isus pleacă la Ierusalim*. Istoriearele din *Adaus* nu sunt în legătură cu istoria mântuirii. Le-am pu-

blicat ca adaus numai pentru cuprinsul lor moralizător, — și, contrar credinței recenzentului, au făcut și fac cea mai bună impresie în tot locul unde s'a introdus cartea mea de religieune. Recenzentul zice, că trebuiau publicate în ordine cu celelalte. Oare nu tocmai pentru faptul, că nu sunt în legătură cu firul istoriei mântuirii?

Despre pieza *Isus pleacă la Ierusalim*, din contră, zice că eră mai bine să rămână afară. Oare nu pentrucă aceasta *ține* firul evenimentelor? Să vezi cine mai află contrațiceri „izbitoare”! Și să vezi cine e temeinicul!

Lui *e. u.* nu-i place nici că e scris ceva, nici că nu e scris. La *pedepsirea păcatului* nu-i place că scriu despre rușinarea protopărinților când și-au văzut goliciunea. La *Sodoma și Gomora* nu-i place că scriu despre necurăția trupească, și nu-și poate inchipui, cum se poate prelege despre acestea fără ca să se vatem sâmtul de pudoare ale elevilor! Dar — neputându-se pune frâu asocierii ideilor — tot așa de periculos lucru este a vorbi și despre nașterea lui Hristos, despre luarea în pântece, despre faptele urâte ale lui Irod din cari s'a născut vina morții lui Ioan Botezătorul. N'ar crede oare recenzentul meu, că ar trebui eliminate acestea locuri din *Evangelie*, ca nu cumva, prin asocierea ideilor, să se rușineze băieții.

Iar în alt loc se supără pentrucă n'am luat în carte și piesa despre *tăierea capului Sf. Ioan Botez*. Ei bine, dar aicea cum va explica dl *e. u.* elevilor păcatul lui Irod, înfruntat de Ioan și care a fost prima cauză a morții lui Ioan?

E fatal — vorba de care se leagă *e. u.* — că, în observarea ce o face la piesa *Samarineanul cel îndurat* (nu *milostiv*, cum corigă D-sa) sub masca obiectivității mistifică adevărul și dă o probă de cea mai tendențioasă preocupăție, când susține că din piesă este eliminat faptul esențial, care determină măreția faptei Samarineanului străin. În pieză e scris clar, că pe lângă omul nefericit au trecut *mai mulți* și toți l-au lăsat nepăsători, și *numai* Samarineanului străin i-s'a făcut milă de el și l-a ajutorat.

O critică obiectivă și serioasă e folositoare. Tenădențiositatea ce apare din critica lui *e. u.* și mistificările sfruntate nu duc la scopul, la care — ne adevăr grăind — zice că tinde.

Prin observările ce le face din punctul de vedere metodic, și în special la învățăturile morale *e. u.* își dă însuș testimoniu, din care se vede, ca în ale catehizării n'are absolut nici o pricepere și în special în propunerea învățăturilor morale. E greșită părerea și credința D-sale, că învățăturile morale trebuie să fie scurte pentruca elevii să le poată memoriza. Scopul nu e ca să le memorizeze, ci să le înțeleagă. Catihetul propune, explică, iar elevul își păstrează în memorie ceea ce a înțeles din propunere și explicare. Pentru aceea am și scris eu învăț. mor. în formă explicativă, iar nu în formă de sentință. Așa e bine. Pe baza experiențelor și a convingerilor mele aceasta o

sustin față de toată opintirea dlui *e. u.*, care pe elevii îi socotește de niște ființe *fără de minte și fără de facultatea memoriei*. Consecvent și cu un fel de desnădăjduire exclamă: „la asta“ și „la asta“ se recere *minte și memorie*. Parcă elevii nu sunt ființe raționale ca D-sa, *cu minte și cu memorie!*

Pseudonimul *e. u.* ori că nu e preot, ori că n'a predicat de când e, dacă crede, că învățătura morală frumoasă dela Daniil, propusă chiar și de pe amvon, ar rămânea glas în pustie. Eu am credința, că în acest punct, mulți ascultători ai predicilor de pe amvon sunt superiori dlui *e. u.*, care pe ei îi socotește fără minte și fără pricepere.

Dl *e. u.* nu se poate împăca cu gândul că, *copiii nu pot memoriza*. Ce pedagog va fi și dl *e. u.*, dacă crede că fără memorizare nu este instrucție.

Nu se poate împăca nici cu noțiunea *țară* din învățătura dela *Fiul cel rătăcit*. Vedeți numai cât e de simpiă și cât e de ușoară învățătura pe carea, cel-ce face recenzii n'o poate înțelege: „Din aceasta pildă (din pilda Fiului rătăcit) să învățăm a nu ne înstrăina de casa părintelui nostru cel cerese, adică de *Biserica și de țara fericirii noastre eternelle, adică de învățătura și credința noastră creștinească*“. O înțeleg prea ușor și copiii. Dl *e. u.* n'o înțelege! Ei, vezi dle *e. u.*, dacă din serisoare nimica nu înțelegi, mai bine lasă condeiul și cartea și te apucă — vorba D-tale — de altă meserie!

Să trec, cu recenzentul, la limbă. Și în aceasta e tot atât de erudit ca în celea de până aci. Ca să dovedească că folosesc o mulțime de cuvinte nepotrivite produce câteva chițibușuri. Cuvântul *a crea* zice că nu e potrivit. Eu știu că Dumnezeu — ori face, ori zidește — *crează*. Dumnezeu pe om *l-a creat*. (Omul face ori produce, zidește).

La *Adam și Eva în rai* nu e nici mai corect, nici mai frumos și nici mai ușor a zice „*i-a cercat*“ în loc de „*l-a pus ascultarea la probă*“.

La *Pedepsirea păcatului, la Sodoma și Gomora*, lui *e. u.* nu-i plac expresiunile „*golicione*“, necurăție trupească“, precum nici la *Iosif în închisoare* cuvintele: *femeea lui Putifar a ispitit pe Iosif la păcat* — și întreabă că cum le vor înțelege elevii și cum le va propune catihetul? Răspund: Chiar așa, precum ar înțelege — și cum ar propune dl recenzent viețuirea păcătoasă a lui Iroc cu femeia fraținesău, în istoria despre tăierea capului lui Ioan, pe carea ne-o recomandă cu atâta căldură și încă în locul piesei *Isus pleacă în Ierusalim*. De sigur ca să nu se vatemă samțul de pudoare a elevilor. Îți mulțumesc de sfat d-le *e. u.*!

În sfârșit dl *e. u.* cel serios se face și *glumaci*. Are spirit pentru jocuri de cuvinte. Iar vedeți numai: Se leagă de conjuncțiunea *că* și-o pune lângă pronumele care, apoi le subliniază ca să producă un *cuvânt estetic*. La ce nu se mai gândesc unii oameni, când scriu recenzii temeinice, obiective și serioase!

În rezumat: Recenziunea dlui *e. u.* nu e nici *obiectivă*, nici *intemeiată*, nici *serioasă*, și nici *folositoare*. Regret că i-a rămas truda în zădar.

Iar privitor la observarea lui *e. u.*, că cartea mea de rel. (se înțelege, pe baza recenziei sale „obiective și intemeiate“) se *cvalifică de cea mai puțin succasă*, îi răspund că, *eu sunt mândru de succésul ce l'am produs cu cartea mea de religiune*, și că până atunci, *până când dl e. u. nu ne va da alta mai bună, eu o socotesc de mult mai valoroasă atât pentru mine cât și pentru învățământul în interesul căruia se încearcă a scrie numai recenzii d'acestea „intemeiate“ și „serioase*“.

Pr. D. Voniga.

† Alexandru Mocsonyi de Foen.

Cuprinși de adâncă jale înștiințăm dureroasă știre ca bărbatul, care prin înțelepciunea sa a dominat spiritele într'un mod cum nu i-s'a mai dat altuia dintre noi, a trecut la cele eterne. Alexandru Mocsonyi a avut rol conducător în toate alcătuirile culturale ale neamului românesc și în toate acțiunile vieții publice și l-am pierdut chiar acum, când avem mai mare lipsă de sfaturile și inima lui caldă. — Alexandru Mocsonyi e fiul lui Mihail de Mocsonyi și al Ecaterinei, s'a născut la 4 Nov. 1841. — Mamăsa a condus cu o deosebită îngrijire educațiunea lui și a fratelui său Eugeniu având cea mai bună influență asupra caracterului lor. Studiile liceale le-a făcut în Budapesta; studiile juridice la universitățile din Budapesta și Viena, iar în primăvara 1865 a fost promovat doctor iuris utriusque la universitatea din Graz. — Tot în acel an, toamna, a fost ales deputat dietal în cercul Rittberg (cot. Timiș) și fiind reales 1869 în Lugos și 1872 în Radna, a fost neînterupt membru al camerei deputaților până la 1874 când și-a depus mandatul în vederea zădărniceilor luptelor parlamentare. — În parlament a fost cel mai distins și până astăzi neîntrecut reprezentant al celor cari l-au trimis, o somitate parlamentară admirată și respectată și de adversari, care în multe rânduri a secerat succese extraordinare, necontestate nici de cei mai neîmpăcați contrari. — Primul său discurs parlamentar a fost o improvizațiune reușită, provocată la a doua desbatere de adresă (1866). La 1881 când i-s'a oferit din nou mandatul de deputat în cercul Lugoșului, a refuzat să-l primească și s'a declarat pentru pasivitate. — Deosebite merite și-a câștigat cu ocaziunea înființării băncii „Albina“ al cărei prim președinte a fost. — În viața bisericească a Românilor ortoxi de asemenea a avut rol distins. Dela restaurarea mitropoliei a participat la toate congresele precum și la sinoadele diecezei Caransebeș ilustrând aceste corporațiuni în momente mai însemnate prin discursurile sale splendide, și înaintând activitatea lor prin valoarea lui conlucrare. Introducerea sufragiului universal în constituțiunea bisericească este a se atribui stăruințelor sale cu ocaziunea stabilirii „statutului organic“. — Are mai multe scrieri literare și compozițiuni musi-

cale. — A fost membru în toate instituțiile noastre culturale ocupând în toate loc de frunte (președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român) — Să ne rugăm pentru odihna sufletului lui să cerem dela Dumnezeu mângăere pentru pierderea ce am îndurat.

Convocare.

Conform §-ului 23 din Statute, să convoacă adunarea generală a învățătorilor gr. or. rom. din despărțământul Bănat-Comloș pe ziua de 31 Martie (13 Aprilie) (a III-a zi de Paști) 1909, în comuna *Sarafola* (Sárafalva), cu următorul

PROGRAM :

1. La 9 ore, asistare la celebrarea Chemării Duhului Sfânt.
 2. Deschiderea adunării.
 3. Raportul comitetului, cassarului și bibliotecărilor.
 4. Alegere comisiunii pentru cenzurarea rapoartelor.
 5. Prelegeri practice din *Limba maghiară*, pentru cl. I. Valeriu Sepi, cl. II. Damian Târlai, clasa III—IV Titus Papp, cl. V—VI. Ioachim Muntean.
 6. Eventuale dizertații.
 7. Critică asupra prelegerilor practice.
 8. Raportul comisiunii cenzurătoare.
 9. Propuneri și interpelări.
 10. Defigerea locului ținerii proximei adunări.
 11. Alegerea biroului, pe restul de 2 ani al periodului.
 12. Închiderea adunării.
- B.-Comloș, la 16/29 Martie 1909.

Atanasie Lipovan,
notar.

Petru Băran,
v.-preș.

CRONICA.

Congrua. Proiectul de lege referitor la congruă a ajuns în dezbaterile casei magnaților. Joi a ținut P. S. nostru episcop diecezan Ioan I. Papp un discurs plin de căldura inimii și îngrijire părintească pentru soarta clerului ortodox. În numărul viitor vom da și discursul în întregime. Exprimăm recunoștința clerului înaltului prelat pentru lupta dreaptă în care a intrat pentru ocrotirea intereselor preoției noastre.

Deputații Sinodali din Eparhia Aradului. Duminică s'au ținut scrutiniile alegerilor de deputați sinodali mireni pentru eparhia Aradului. Alegerile au dat următorul rezultat :

În districtul Consistorului din Arad s'au ales, Arad : Aurel Petrovici, Dr. Sever Ispravnic ; M. Radna : Sava Raicu, Dr. Ioan Suciu ; Lipova : D. Constantin Missiș, Dr. Aurel Cioban ; Banat Comloș : Dr. Nestor Oprean, Dr. Valeriu Mezin ; Chisetău : Dr. Iosif Gall, Dr. George Adam ; Birchiș : Anton Mocsonyi, Petru Ionași ; Șiria : Ioan Russu Șirianu, Iuliu Groșorean ; Buteni :

Vasilie Goldiș, Dr. Aurel Grozda ; Vinga : Titu Margineanțiu, Ioan Cizmaș ; Chișineu : Mihai Veliciu, Dr. Cornel Ardelean ; Broșineu : Gheorghe Feier, Dr. Teodor Burdan ; Halmăgiu : Petru Truța, Dr. Teodor Pap ; Timișoara : Emanoil Ungurianu, Paul Rotariu ; Giula : Dr. Nicolae Oncu, Dr. Gheorghe Popovici.

În districtul Orăzii mari. Oradea-mare : Nicolae Zigre, Dr. Aurel Lazar ; Peșteș : Iosif Tărău, Dr. Dem. Mangra ; Beiș : Dr. Gavril Cosma, Dr. Ioan Papp ; Beliu : Paul Gavrilette, Dr. Andrei Ilie ; Vascau : Dr. Gheorghe Popa, Dr. Iustin Marșeu ; Tinca : Dr. Isaia Ardelean, Dr. Gheorghe Roxim.

Comitetul teatral din Sibiu. Duminică trecută în sala festivă a „Asociațiunii” s'a constiuit un comitet teatral.

Au fost aleși cu unanimitate d-nii : Tiberus Rediceanu, președinte ; Iuliu Enescu, secretar ; Jurca, casar. În comitet au fost aleși d-nii : Octavian C. Tăslăuanu, Ioan Borcia și D. Crăciunescu.

Comitetul teatral ales, are datoria de a organiza reprezentații teatrale ; de a populariza literatura dramatică românească și de-a forma elemente folositoare teatrului și vederilor lui.

Numele celor aleși sunt desigur o frumoasă chestăție întru desmortirea publicului nostru.

Legea reformei sinodale din România. Corpurile legitime române se ocupă cu reformarea sinodului. În România biserică nu eră așezată ca la noi. Acolo eră numai un sinod compus din cei doi mitropoliți din episcopi și arhierei, șapzece membri în total și toți călugări. Sinodul acesta nu putea avea cu biserică viuă legătură strânsă fără care nu și putea îndeplini înalta ei chemare. Prin noua reformă se introduce în Sinod un element nou : clerul mirean, așa că de acum la alegerea prelaților va avea și clerul mirean rol.

Iuliu Cezar Petroviciu teolog a reposat în 14/27 Martie seara la 6 ore în etate de 24 ani, a fost înmormântat în 16/29 Martie la orele 10. Fie-i țărâna ușoară !

Liceu de fete. Consistorul gr. or. din Cernăuți a decis transformarea școlii superioare gr. or. de fetițe din Cernăuți într'un liceu pentru eleve.

Cronică bibliografică.

A apărut în „Biblioteca pentru toți” No. 420 „Văduva”. Comedie de Renato Simoni tradusă din dialectul venețian de Aurel Alexandrescu-Dorna. prețul 30 bani.

Renato Simoni, autorul comediei „Văduva”, este unul din tineri autori dramatici italieni, care și-au făcut drum în simpatia publicului apoape numai prin noutatea concepțiilor lucrărilor lor, ajutată totdeauna de aceea expunere concisă particulară dramaturgie moderne.

De fapt „Văduva” nu prea poate fi trecută între piesele de teatru ; ea este mai mult o noveală dramatizată dar o noveală în care se cuprinde cel mai puternic conflict dramatic ce se poate pune într'o piesă de teatru.

Întreaga critică teatrală italiană a avut cele mai călduroase cuvinte de laudă pentru lucrarea lui Renato Simoni, când a fost reprezentată pentru prima oară în 1904, în dialect venețian. Transcrisă în limba italiană „Văduva” a reperat același succes pe mai toate scenele din Italia, consacrand astfel pe tânărul autor, care a

ocupă un loc de frunte între autorii dramatici și ziaristiții italieni.

No. 440 al „Bibliotecei pentru toți” cuprinde: *Vechiul Heidelberg*, piesa lui Förster, jucată pe toate scenele din lume.

Piesa aceasta a fost tradusă de cunoscutul literat Ludvig Daus, care a redat o admirabilă versiune păstrând și în românește toată duioșie și poezia originalului. „Vechiul Heidelberg”, e o lucrare care trebuie să fie citită de toți, și este o adevărată minune să vedem că pentru prima oară la noi piesa aceasta dată marului public, intră cât versiunea românească deși cumplicată și ilustrată costă abea 30 bani, pe când edițiile din toate limbile străine costă de la doi lei în sus.

Direcțiunea „Bibliotecei pentru toți”, face sacrificii din ce în ce mai mari și nu putem decât să salutăm cu multă simpatie munca-i rodnică și înălțătoare.

Să afle de vânzare la librăria diecezană,

Posta Administrației.

G. Popoviciu Talpoș. Pentru publicarea licitațiunei vă rugăm a ne trimite cu reîntoarcerea poștei suma de 8 coroane.

Concurse.

În urma publicării fără rezultat a concurselor anterioare, prin aceasta pe baza încuviințării Vener. Conz. Nr. 1453/1909, se scrie din nou concurs pentru parohia a doua vacantă de *clasa I* din *Taut*, cu termen de *30 zile* dela prima publicare, admitându-se în lipsa recurenților de cl. I și recurenți cu calificare de cl. II, pe lângă următoarele emolumente:

1. Jumătate sesie pământ parohial extravilan. 2. Pentru bir 200 cor., în bani gata dela cult. 3. Stolele îndatinate anume: dela botez 80 fileri, molitva 14 fil., festanie 26 fileri, dela cununii 2 cor., dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela 7—15 ani 4 cor., iar dela 15 ani în sus 6 cor., având preotul pentru aceasta plată a săvârși și slujba eșirii sufletului și sfințirea casei, pentru cetirea unui evangelist (stâlp) cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor.; fiecare evanghelie pe drum 4 fil., la pomeni 26 fil., dela alte servicii obveniente și extrase, după uzul local anterior. 4. Congrua pentru cl. I 129 cor., 80 fil., respective 529 cor. 80 fil.

Doritori de a ocupa această parohie sunt poftiți a-și înainta recursul lor ajustate regulamentar la oficiul protoprezviteral în Butyin cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a să prezintă în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Traian I. Magier* protoprezviter.

—□— 1—3

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Consistor eparhial dtto 19 Februarie (4 Maritie) 1909 Nrul 621/1909 prin aceasta se publică de nou concursul pentru îndeplinirea capelăniei temporale sistemizată pe lângă veteranul paroh Constantin Ișfănescu din *Săcusigiu* (pprezbiteratul Timișorii) cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în organul diecezn.

Beneficiul îl formează jumătate din sesiunea parohială și din trei grădini; jumătate din birul preoțesc și din venitele ștolare. Dele recurenți se cere calificarea de clasa primă, și în lipsă de recurenți cu aceasta calificare se vor admite la concurs și reflectanți cu calificarea pentru parohii de clasa a doua. Alesul capelan e îndatorat să catehizeze la școlăle confesi-

onale din loc fără altă remunerație. Sarcinile după beneficiul său va avea să le supoarte alesul.

Reflectanții vor avea să se prezente în s. biserică cu observarea §. 20 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta dexteritatea în rituale, cântare și predică.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Săcusigiu, la 25 Ianuarie 1909.

Comitetul parohial

Cu Consezul pprezb: *Dr. Tr. Putici*.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți din *Bârșa* devenită vacantă prin pensionarea inv. Ter. Popa, se deschide concurs cu termen de alegere de *30 zile* dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: 1.) În bani gata 888. cor. 2.) 8 orgii de lemne à 28 cor. = 244 din cari jumătate sunt pentru sala de învățământ. 3.) conferință 20 cor. 4.) scripturistica 10 cor. 5) dela înmormântări unde va fi poftit 2 coroane.

Dela recurenți se cere să aibă patru clase medii și a conduce în s. biserică cântarea cu elevii.

Recursele ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Bârșa sunt a se înainta oficiului pprezbiteral din Buteni (Butyin) în termenul indicat, avânt a se prezenta într'o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian I. Magier*, protoprezbiter inspector școlar.

—□—

1—3

Conform ordinului Ven. Consistor Nr. 541/65 B. 1909, să escrie concurs pentru parohia *de clasa III Iteu*, din protopopiatul Orăzii-mari, cu termen de alegere *30 zile* dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1.) Dela 120 familii câte una vică bucate în naturalii sau în bani 2 cor. 50 fil. 2.) Dela 120 familii pentru rescumpărarea plugurilor și zilele de lucru (de plug circa 40 plugari à 2 cor. și restul de zile de lucru à 40 fil.) circa 120 cor. 3.) Casa parohială cu două chilii, culină, cămară și supraedificate și grădină. 4.) Porțiune canonică de 12 jug. 391 □ cu venit real 240 cor. 5.) Stole: Botez 1 cor., Molitva la 40 zile 20 fil., Cununie 6 cor., Liturgie privată 1 cor., Maslu 5 cor., Prohod mic 2 cor., Prohod mare 4 cor., Stare la prohod 20 fil. câte una, Predica și iertăciuni 2 cor. 40 fil., Sfestanie 1 cor., Evangelia lui Lazar 1 cor., Deslegarea cea mare 2 cor. Pomenirea morților în postul cel mare 2 cor. de familie. Pomenirea morților în decursul anului 2 cor., de familie. Darea după pământ q va solvi alesul.

Ajutorul sperativ dela stat după calificatiunea alesului. Încât statul n'ar concurge cu întregire, alesul preot va primi din fondul preoțesc un ajutor, după împrejurări.

Doritorii de a ocupa această parohie, au să-și înainteze recursul istruite conform regulamentului și adresate com. parohial din Iteu la oficiul protopopesc din Oradea-mare (Nagyvárad) în timpul indicat, având recurenții a să prezintă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică cu observarea §-lui 20 din Reg. spre a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Tomă Paçala*, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei *Odvoș*, devenită vacantă prin strămutare, pe baza încuviințării Ven. Cons.

diecezan de sub N-rul 646/909 prin aceasta să publice concurs cu termenul de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Parohia e de cl. I. deci dela recurenți să cere ecalificațiune de cl. I.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt: 1.) O sesiune întreagă de pământ arător și fânațiu. 2.) Stolele obicinuite; 3.) Birul preotesc și anume: dela fiecare umăr de casă o (una) măsură de cucuruz sfărmat, ori 2 cor. 4.) Întregirea dotațiunii dela stat.

Ceice doresc a ocupa acest post să avizează, ca recurses lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate com. parohial din Odvoș să le subștearnă oficiului pprezb. din M.-Radna, iar dâșii observând strict dispozițiunile §-lui 20 din Reg. pentru parohii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Odvoș spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Din ședința dela 1/14 Februarie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, protoprezbiter.

—□—

3—3

În urma publicării fără rezultat a concursului de până acum, — prin aceasta se publică din nou concurs pentru parohia de cl. II Bontești, cu termen de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: 1. Una sesiune pământ extravilan, arător și fânațiu. 2. Casa parohială cu intravilan și edificiile economice 3. Stolele uzitate 4. Întregirea dela stat 601 cor. respective 1401 cor. conform eualificațiunii celui ales.

Alesul e obligat a catechiza la școala noastră confesională fără alta remunerațiune.

Se observă că în lipsă de recurenți cu eualificațiune de cl. a II se vor admite și cei cu clasificatiune de cl. III.

Doritorii de a recurge la această parohie, au se-și înainteze recurses instruite regulamentar și adresate com. par. din Bontești la oficiul protoprezbiteral în Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a-se prezenta în o duminică ori sârbătoare în s. biserică, cu stricta observare a §-ului 20 din Reg. spre a-și arată desteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian I. Magier*, protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești dela școala confesională clasele superioare, din comna *Cherechiu*, devenită vacantă în urmă decedării învățătorului Ioan Micoroiu, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare, în organul diecezan.

Emolumentele anuale sunt: 1.) În număr 1000 (una mie) coroane, solvindă în rate treilunare anticipative din cassada cultului; 2.) pentru conferințe 30 coroane; 3.) locuință în natură constătătoare 2 chilii, o culină cămară, precum și toate celelalte supraedificate; 4.) afară de curte grădina de legumi în estensiunea prescrisă de lege; 5.) dela înmormântările unde va fi poftit 80. filleri; 6.) cvincvenalele legale; 7.) Pentru Curatoratul și încălzitul salei de învățământ, se va îngriji comuna bisericască.

Dela recurenți se cere eualificațiunea prescrisă și o declarațiune de când reflectează la cvincvenal și la câte cvincvenale îl îndreptățește legea? Alesul va fi obligat a provedeă regulat o strană precum și a in-

strua elevii săi în catările rituale fără alta remunerațiune.

Reflectanții cari vor putea documenta capacitatea de a instrua și conduce cor vocal, vor fi preferiți

Recurses ajustate cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Cherechiu, se vor înainta Prea On. oficiu protoprezbiteral în (Șiria) Vilagos, având reflectanții a se prezenta în cutareva Dumineca ori sârbătoare sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial din Cherechiu, ținută la 20 Februarie (5 Martie) 1909.

Teodor Stan,
prez. com. par.

Teodor Laza,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuta*, protoprezbiter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Conform concluzului Ven. Consistor diecezan din Arad pe baza planului și preliminarului de spese aprobate sub Nr. 285/909 să escrie concurs de licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. rom. din *Talpoș* în protoprezbit. B. Ineului cu prețul de exlamare 42,754. cor. 49 fil.

Licitațiunea se va ținea în Talpoș în 12/25 April, a. e. la 11 ore a. m. în școala confesională.

Înainte de începerea licitațiunii licitanții au să depună 10% din prețul de exlamare adecă 4275 cor. 49 fil. în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din Talpoș.

Contractul pentru întreprinzător e obligator îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea din partea Ven. Cosistor.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va aveă mai mare încredere.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitație.

Talpoș la 8/21 Martie 1909

George Popoviciu,
preș. com. paroh.

—□—

1—3

Inscripții școlare

conform ordinațiunii ministrului de culte și instrucțiune, precum și a forurilor bisericăști-școlare, se află spre vânzare la:

Librăria diecezană din Arad.

Prețul 8 coroane.